

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — "
" četrt " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — "
" četrt " 2 " 60 "

Vredništvo in opravištvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła

Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat
5 " " " " 2krat
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

Vabilo na naročbo.

Koncem tega meseca poteče prvo poletje našega lista in večini naših bralcev naročilo. Vabimo tedaj vse p. n. naročnike, kateri hoté prejémati naš list tudi v prihodnje, naj svoja naročila brž ko brž ponove, da moremo določiti potrebno število iztisov in da se razpošiljanje nikakor ne pretrga.

Program našemu listu ostane nepremenjen, držali se ga bodemo zvesto in neustrašeno ter negledé na žrtve skrbeli, da bode list v vsacem oziru ustrezal tirjatvam, kakoršne slovenski narod dandenes staviti more do političnega časopisa.

Naš list velja v Mariboru brez pošiljanja na dom:

za vse leto 8 gld. — kr.

" pol leta 4 " — "

" četrt " 2 " 20 "

S pošiljanjem na dom ali po pošti:

za vse leto 10 gld. — kr.

" pol leta 5 " — "

" četrt " 2 " 60 "

Naročnina se naj blagovoljno pošila po poštinih nakaznicah in vsigdar napiše natančna adresa, kjer treba tudi zadnja pošta, dolžni naročniki so lepo prošeni, da svojo zaostalo naročnino nemudoma dopošlejo.

V Mariboru, 16. junija 1871.

„Slov. Narod.“

Svoboda tiska in Slovenci.

Vladinim organom, t. j. vladi, časniki niso več po godu. Rada bi jim pristigla peresa in — jezike, ko bi se po zakonih to tako lahko dalo. Vsaka stvar, še tako dobra, se zlorablja; kako se „svoboda tiska“ (ed ktere pa smo še daleč) ne bi? Tudi mi Slovenci od nekterih časopisov nemških trpimo mnogo škode in mnogo sramote, ali tudi našemu časopistvu bi Nemci in nemškutarji (z birokracijo vred) lahko ugovarjali: proč z vami! Ako bi mi zagovarjali pogin drugim, ki so proti vladi v enakem položnji, kakor mi proti nekterim avstrijskim strankam, kopali bi si sami svojo jamo po znanem pregovoru: „Kdor drugemu jamo koplje itd.“

Ako se hoče vlada — mi jej tū kakor prijatelj Avstrije svetujemo — hudih napadov na eni strani znebiti, z druge strani pa koga imeti, ki jo bode zagovarjal, recimo federalistične liste, tedaj je najbolje, kar more ona storiti, da kaj pozitivnega tudi stori, ne samo lepe besede ponuja. Tedaj bode ona klika, ktera se vladinemu programu vsestranskega pomirja upira, omolknila, kedar se ministri sami ne bodo licemerno vedli, kakor da se oni najostrejši zagovorniki sedanje kontumacirajoče in samozrešne sisteme. Naj se vlada ne čudi, ako jej rečemo: ti si sama sebi kriva, da te napadajo; saj ti onej stranki sama najboljšo potuho daješ ter se v načelih ž njo popolnoma zavezuješ. Kdor se pa z menoj zavezuje, tega imam kakor zaveznik pravico karati, ako se z menoj in

mojimi načeli popolnoma ne sklada. Za pridobitev federalističnih listov in strank itak g. Hohenwartu ni mar, in tako se mu tedaj čisto dosledno godi, da mu niti eni niti drugi listi niso prijazni, samo s tem razločkom, da so eni bolj vroče, drugi bolj mirne krvi. Kako se more vlada časnikarskim napadom na-se čuditi?

Žalostno je, da se nekteri, ki imajo najmenjši vzroka, Hohenwartovo in Jirečkovo politiko obožavati, v tako važnej zadevi, kakor je svoboda tiska, z njo zavezujejo. Mi nočemo imenom imenovati one nemške stranke, ktera ima dosti tožeb na sedanji ustavi — saj jih mi Slovenci nimamo menj tehtnih in važnih — ktera pa sama sebi podporo, na kterej edino sloni, podžaguje: da namreč oni prirodni consequens svobodnega tiska, porote (jury) nasvetuje odpraviti. Porote v tiskarskih zadevah odpravljati se pravi svoboda tiska odpravljati, pravi se samega sebe lišati (opleniti) najboljši pravice, pravi se, z zvezanimi rokami izročati se državnej oblasti kakor tožnici in sodnici, pravi se, težko priborjeno pravico državljansko metati daleč od sebe, pravi se: sebe v lice bítí.

Izgovori, kakor da so porotniki krivični, ne pomagajo nič in niso resnični. Kakor nobena porota ne bode toliko brezbožna, da bi proti svojej prisegi in proti svojej vesti ali očito krivico za pravico spoznala ali pa očito nedolžnega za dolžnega obsodila, takó se tudi na drugi strani nikakor ni bati, da se boče od strasti, ki so na dnevnem redu vseh dvanajst porotnikov dalo voditi. Na soglasje dvanajstih mož pri krivičnem obsojenju ni niti z daleka misliti. Tudi vladi se ni bati, da se ji bode krivica godila; kjer dvanajst mož soglasno ne najde krivice na obtoženci, tām tudi krivica gotovo ne more očita in gotova bítí.

Skušnje, ktere je ravno „Slov. Nar.“ pred porotami prestal, nas potrjujejo v tem, kar smo gore v obče trdili. Bilo je pri drugi ali tretji tiskarski pravdi — na vrsti tu ni nič ležeče — ko je med porotniki gotovo večina takih bila, ki niso nobenega postranskega vzroka imeli, vrednika tega lista osvoboditi; ali ipak so ga sijajno osvobodili. Zakaj? Ker niso krivde na njem našli, in ker se niso od politične strastnosti dali voditi, dobro vedé, da je svoboda tiska občna zadeva vseh strank, da gre tū za državljansko pravico vseh, da je tu trebalo varovati svobodno načelo vseh strank brez razločka. —

Mi ne živimo v Angliji, ali trditi smemo, da vse, kar Angličani za svobodo tiska navajajo, tudi nam, sploh vsemu človeštvu velja. Brez svobodnega tiska — pravijo oni — si ni misliti svobode; ako bi v še tako samovladnej državi samovladar v edino svobodo tiska privolil in porote uvedel, tedaj si državljani z edinim tem pripomočkom lahko vso in vsako svobodo priborijo.

Resnico teh stavkov dokazovati ni odveč, kakor nas žalibog skušnje uče. Zavoljo tega se hočemo tu sklicati na znanega Juniusa, kateri je po svojih „pismih“ („Juniusbriefe“) po vsem izobraženem svetu znan, in kateri na nekkih mestih („angličanskemu narodu“) piše: „Zapišite si v svoje duše, vaši otroci naj se tega na pamet učé: da je svoboda tiska paladium ali ščit vseh državljanskih, političnih in verskih pravic.“ Dalje pravi (v „predgovoru“): „Svoboda tiska je edino pribežališče nasproti kroni, kedar nobenega moža ne bi bilo, ki bi za narod prosto govoriti si upal.“ In iz „Lolme-ja“ navaja Junius to-le mesto (ravno tam): „Ako bi svobodi tiska mogoče bilo, v despotični deželi živeti, tedaj bi edina ta svoboda v stanji bila, moč

vladarjevo ograditi.“ Tem, ki zahtevajo, naj tisek samo cesarski uradniki nadzirajo brez porot, Junius (ibidem) odgovarja: „Ako porotnikom ne zaupamo, hočemo-li opravilo sodnika in porotnikov, ktera dva sta po ustavu tako modro ločena, zediniti in najvišemu sōdu izročiti? So li sodniki visokega sōda morebiti brez menjšje strasti in pristranosti, kakor pa dvanajstero kmetov, mestjanov ali imenitnih ljudi, kteri so po zakonu iz celega okraja vzeti?“ —

Vsaki nepristranski in svobodomiselní človek mi mora pritrditi, da bi za svobodo tiska najhuje in najslabše bilo, ako bi se gosposkam zopet popolnoma prepustila. To naj bi pomislili oni ljudje, kteri imajo svoj sedanji uspeh edino svobodi tiska, dosledno porotam, zahvaliti. Mi Slovenci vemo, kaj imamo do sedaj porotam zahvaliti; brez njih bi morebiti že mnogo slovenskega lista ne bilo! Zato in ker smo o dobroti porot prepričani, se protivimo vsem nakanam, ktere hoté naše časnike in z njimi javno mnenje c. k. sodnikom izdati, ter želimo, da bi se svoboda tiska še le pomnožila, ne pa prikrčila. Brez svobode tiska bi Avstrija zapadla v čase Metternicha in Bacha, kteri časi naj R. I. P.!

Želje „severnih barbarov.“

Pri obletnici slavenskega društva v Moskvi, pri obedu (banketu), ki so ga slavenošili po zborovanji imeli, govoril je znani ruski domoljub Pogodin daljši govor, ktereга smo stopr v zdaj čitati dobili v moskovskih „Sovremenija Izvjestija.“

„Praznujoči po običaji (rekel je Pogodin) prihod dragih slavenskih gostov v Moskvo v letu 1867, kakor važni dogodek in historiji vsega Slavenstva, smo navadno spominjali se osode slavenskih plemen, njih napredovanje v prošlem letu, in poleg tega smo davali kratek obris delovanja našega društva. Denes pa, ko vidimo izvršene strašne dogodjaje na zapadu, zanimamo se za te, pozabimo v sebi Ruse in Slavene ter smo samo Evropejci.“

Obrazloživši potem obširno nesrečno stanje lehkomiselnega, samoljubivega francoskega naroda, pad tiranstva in uka, ki ga naj Rusi iz teh dogodkov imajo, izreka Pogodin h koncu te-le pomenljive želje:

„Izrazimo namestu običajnih naših slavenskih tostov, iskreno željo, da se Bog usmili nad strahovitim položnjem Evrope; da bi se nje nesreča skratila; da bi se Francozi umirili, Nemci streljali, in Rusi? — da bi se Rusi izobražili; da bi Slavenci, soglasni med seboj, čestokrat v svojem delu spominjali se latinske poslovice: „gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo“ (kaplja zdolbe kamen, ne svojo močjo temuč ako vedno nanj pada); z eno besedo da bi se mir vrnil v svet. To so želje, ktere mi tako imenovani severni barbari pošljemo evropskim narodom, ki stoje, ali kakor se je ravno dokazalo ne trdno na glavi civilizacije.“

In mi si moramo prizadevati, da izmed želj brata „barbara“ izpolnimo ono, kar od nas pričakuje: da se zmerom domislamo prislovice: „gutta cavat lapidem.“ Držeč se v naši borbi neutrudljivega dela in neupogljivega zaupanja v svojo stvar, bodemo dosegli ustvaritev oni naših namer, kterim se naši nasprotniki rogajo in ktere doseči se našim plašljivcem nemogoče vidi.

J.

Dopisi.

αβ. Iz Ljubljane, 22. junija. [Izv. dop.] Naši ustavoverneži niso več tako zgovorni in se več tako slastno ne zbirajo, odkar vlada Hohenwart. Po jako mlačni Döllingerjevi veselici, vlada sveta tihota v njih vrstah. Kje ste vendar ustavoverni junaci, so Vam li usta zamrznila? Kako lepo priliko ste pustili v nemar! Vaši poslanci nehoté privoliti budgeta in Vi molčite? Če le kedaj, bi bili morali takrat izreči svoje soglasje. Pa, pozabil sem, da ste vi zviti kakor ovnov rog, kako sem mogel kaj tacega zahtevati od Vas, kajti če se budget ne privoli, potem dve tretjini konst. društva ne dobé niti plače niti penzije. Da, da, previdni politiki ste; pa kako ste se mogli premagati in pomiriti svojo liberalno vest, da svoji edini zvezdi, toliko poveličanemu grofu Margheri-ju niste poslali nezaupnice? Pa tudi pri tem imate svoje uzroke in ste kalkulirali tako-le: Grofa Margheri-ja nismo volili mi, ampak kranjski veleposestniki, veleposestniki pa niso konst. društvo, taceamus igitur. In nekako neprijetno je vendarle, grofu, pravemu grofu poslati nezaupnico, ker prvič bi se Vi morali sramovati, da svoje ljudi tako slabo izrežete in drugič je grof vendar-le grof in ostane grof, treba to jemati v ozir, kajti demokratičnega lesa pri Vas ne raste toliko, da bi komu oči podprl. Nekaj Vam pa ne morem odpustiti, da ste bili tako umazani in niste brzojavili na „ta višega teh županov“ v Berolinu o zmagini svečanosti? Saj še ni šel mesec h koncu in bi morali vendar še imeti nekoliko beličev v žepu, ker je bilo še daleč do „erštega.“ Potem nas pa ljudje po svetu opravljajo in pravijo, da je Kranjska siromočna, kaj bi tudi ne, če Vi vsi vkup, ki zastopate kapital in inteligenco, ne spravite vkup za telegram. Kaj pa mislite, ali Vam je mar nemški duh všel? Dežman, Schaffer, Perger, Laschan, Dimitz in drugi „Schmerzskinder“, še Mariborčani so Vas prekrosili! Kako lepo bi se bralo po novinah, da je nemška Ljubljana tudi brzojavila v Berolin. Pazite, končno se še Bismark več za Vas ne zmeni in kaj potem? Potem niste več „Schmerzskinder“, ampak postanete Avstrijci in Slovenci, k večem če pošljete Dolfeta v Berolin, da gre prosit odpuščenja. Dolfi se zastopi na take reči in ima prostega časa v izobilji. Tedaj le napravite mu brešno in odrežite mu palico! — Gosp. dr. Gauster se je srečno preselil v Ljubljano in pomnožuje število tukajšnjih nemškutarjev z veliko silo za enega. Ta gospod doktor se do zdaj peča bolj z liberalnimi frazami nego zdravljenjem in premika svoj jeziček še vedno tako, kakor bi imel diurniste Kronabetvogelneve in nemčurske uradnike v Kamniku pred seboj, kateri so ga poslušali, kakor ribe sv. Antona. V Ljubljani pa se tacim blebetačem slabši godi. Povedati hočem namreč, kako je dr. Gauster obsedel: Mesto prizora je „an-

tichambre“, kjer čaka c. kr. zdravstveni svetovalec, da napravi dolžni poklon. Policijski svetnik Ahčin v uradnih poslovnih nazoč. Dr. Gauster (omeni Črnomaljskih roparjev) rekoč: „Nun die kroatischen Brüder haben sich bei euch bereits angemeldet, sehr charmante Kerle, führwahr!“ Ahčin k dr. Gausterju: „Je nun, die wird man schon einfangen, aber es giebt viel gefährlichere Kerls in Krain, das sind die preussischen Agenten, die im Stillen hantieren, die man nicht so leicht einfangen kann!“ Gauster na to ne odgovori nič. Pravijo, ka je ne odgovor tudi odgovor, pa ne vemo kako gosp. Gauster to reč razumeva. Prihodnjič tedaj, gospodine Gauster, le polagoma, in pomislite da ste v Ljubljani, ne pa med diurnisti v Kamniku. Človek se mora nove družbe navaditi! — Kakor se čuje napravi tekem meseca julija čitalnica na vrtu koncert, čigar čisti znezek se bo izročil odboru za Tomšičev spominek.

Iz Št. Lenarta v slov. Gor. [Izv. dop.] Ker nam posebno zadnji čas nemškutarski liberalci pretijo ljudstvo za sebe pridobiti in med pšenico ljuljko sejati, se je po predlogu več domoljubov zaključilo, da se postopanju liberalcev dalja pot zapre in katoliško politično društvo s sedežem v Št. Lenartu ustanovi.

Dotična pravila so se že pred 4 tedni c. k. okrajnemu glavarstvu za potrjenje odpravila; bodočo nedeljo, to je 2. julija popoldne ob tretji uri pa se bode v vrtu gospoda Leserera, poštarja v Št. Lenartu to društvo posebno slovesno odprlo, ktere svečanosti se bode razve celega našega okraja tudi katoliško politično društvo iz sv. Ruprehta in kakor slišimo velika množina mariborske gospode udeležila.

Ker ta svečanost obeta posebno sijajna biti in bode tako rekoč prvi shod domoljubov v krasnih slovenskih gorinah, se nadejamo od vsih krajev posebno veliko ljudstva; ob enem pa vabimo tudi vse domorodce od blizo in z daljnih krajev najljubnejši k tej svečanosti.

Iz Haloz, 22. junija. [Izv. dop.] Namerno smo pozvedeli iz prvotne izvirnice, ka je sedanje c. k. popečiteljstvo račilo naznaniti našim štirskim slovenskim poslancem zahtevajočim določen obrok, do kterega bi naj znal vsak uradnik na slovenskem Štirskem v naščini urno in vrstno uradovati, inaiči naj se znebi službe, tole: „to je težavno zbog starejših uradnikov, kateri se ne morejo več jezika naučiti; vendar v vsakem primerku, kder bi bili uraženi na svojih pravicah, treba se je pritožiti, in pravica se spozna.“

Skušnja neukanljivo svedoči, ka le odločno postopanje je zdačno, vse drugo polovičenje ne rodi namerjenega vspeha. Na Ogrskem in Hrvaškem se je stavil celo kratek obrok, in potegnolo je, sposobnjaki so mu zadovoljili, a posmetuhe in klatače kruhoborce pa so pomeli kakor se dohaja, vsaj peli so jim popotnice za slovo in srečen pot: Boš šo domú dragi Premru. Od-

lične učiteljske vrstnjake slovenske še dnes imamo delajoče na hrvaških učiliščih, in mi se temi ponašamo. Pri delitvi in priznavi narodnih pravic izgovarjati se na nezmožne in nevedne starjake nima nikake veljavne ali pravne podloge in najmanje se prilega c. k. popečitelju, kateri je skupno z drugimi svojimi družniki v nastopnim črteži slovesno obrekel, pravico raznim avstrijskim narodom dejanski deliti. Je li naša krivnja, ako kak stari nevednež naščine po krivičnem sedí na visokem uradniškem stolu, vsaj se je znanje slovenskega jezika zahtevalo tudi prvlje spričevaloma, katerim potem so toraj vlezli volkovi v okol? plot predrevši? ali je stražnik hote ali ne hote dremal? Krivičnimi čini krčiti ali ovirati vsaj kratiti naravne in narodne pravice ne da se nikakor inaiči opravičiti, negoli posiljem in samosiljem, kar se razumnejše reče: pravo morilom tolči po glavi. Zavoljo nekoliko nemških ali nemškutarskih škricev pisarniških naj bi ves narod stradal svojih pravic, vsaj v njih bil zaničevalno zatiran? Smeli se narod darovati zadelo nekterih izrodnikov in za nas nesposobnih tujcev? Kdo vam je narekoval pravila o zdravem miselstvu? Kdo vas učil sramotno oskornjevati častje boginje pravice? Tako gadna prikazen si je navpik navskriž z nraavnimi in pravnimi načeli, ter nedostojna za pravno in ustavno državo. Mi Slovenci brezobzirno in odločno zahtevamo povse kratek obrok za točno naučenje in znanje slovenskega jezika pri uradnikih, kdor tega ne spolni, vzemi mu se mahoma služba in daj se sposobnjaku; ako pa ne, tedaj naj se zahteva od vsakega posamnega uradnika k času znanje našega jezika na Slovenskem, na to nas opravičuje grudenski zakon. Morebiti se kde komu dozdeva, ka nas je volja še dolže potrpljivo prenašati v nebo kričečo krivico, vsled ktere še bi nadalje najjakše službe uživali na Slovenskem nevedneži našega jezika, a našinci z možniki naj bi se zadovaljali odpadajočim drtinjem in oglabljanjem pohičenih kosti, čepeči na repini urednih služeb. Kar dva naroda v naši razdvojeni državi uživata, hočemo tudi mi imeti, vsaj naše dače kamor krvne tamo penezne ničim niso menjše, tedaj ne smejo tudi pravice biti ožega obsežja. Tako mi razumevamo pravno in ustavno državo a nikakor inaiči.

Sedanje popečiteljstvo nam nasvetuje v vsakem primerku, kder smo žaljeni na svojih pravicah, pritoževati se njemu; ta pot je trnov, katerim hoditi dana je malokteremu junaku dovoljna moč in srčnost, sicer tem se pogubi in po nepotrebnem potratu obilno dragega časa, treba je mnogo ujedanja, pisanja, potroškov, stranke prihajajo nevoljne in kvar trpe, o čemur bi lahko navajali resničen prizor. Je li so po takem nam vsele vernim Slovencem nakanjeni grenki otrobi, a drugim prednostjo se mastečim narodom sladke meljek? so li nam naprčena bremena lažejša? Zastran Jirečka in Habietinka pritrjujemo českim časnikom nasvetujo-

Listek.

Josip Jurij Strossmayer.

(Po „Svetožoru“ posnel Lavsl. Gorénjec. — Podgoričan.)

(Dalje.)

Ta ogromna žrtvovalnost vendar ni vzbudila mnogo začasnega hruma, pač pa se je tem vspešnejše širilo hvaležno čutilo in nesmrtna ljubezen do neumornega dobrotnika svojemu narodu. Strossmayerjevo ime se je proslavilo, če prav vladika ni očito ponašal se s svojo darežljivostjo. Hrvaški narod je za tega delj z največim veseljem prejel vest, ka je cesarsko pismo (patent) Strossmayerja pozvalo v pomnoženo državno svetovalestvo, ko so po vojski z Italijo obravnavali nesrečne razmere. Vsakdo je bil do dobrega prepričan, da bode Strossmayer junaški in očito zagovarjal svojega naroda pravice in pobratimskih slovanskih plemen pravo. A znanostim in učilništvu neumorni podpornik je resnično pokazal in dokazal svojo političsko krepkost. V svetovalestvu se je takoj pridružil tistim udom, ki so zahtevali, da se pripozna zgodovinski-politiška individualnost posameznih kraljevin in dežel v državi. Njegovo razodetje: „ista bremena, ista prava,“ — to je bilo potlej politički-narodno geslo vsem nemadjarskem

in nemškim avstrijskim narodom. V 4. in 5. seji pomnoženega svetovalestva je zahteval zavezno uravnavo (federativno organizacijo) v carjevini in zagovarjal svok zakonstvo troedine kraljevine na podlogi njene pragmatičke sankcije; posebno se je z grofom Majlathom boril za pravice in ravnopravnost vseh ogrskih narodov. Posle je bil glava narodne stranke na Hrvaškem v Slavoniji, in izdatno se je vdeleževal vnenjega življenja.

Strossmayer je bil duša banske konference novembra meseca 1860. leta, v kterej je vstalo vprašanje o Granici: ali bi se staknila z Dalmacijo; tej konferenciji se je posrečila uravnava zlastnega hrvaški-slavonskega dvorskega dikasterija, ki so ga pozneje premenili v kr. dalmatinski-hrvaški-slavonsko dvorsko kancelijo. O tej konferenciji je Strossmayer postavil zaklad jugoslovanski akademiji znanosti in umetnosti; na ta namen je dal 58.200 gld., kasneje pa je še posebe založil 20.000 gld.

Strossmayerjeva politička delavnost se je najizdatnejše pokazala v hrvaški-slavonskem zboru v Zagrebu 1861. leta. Načeloval je narodni stranki, ktera je zavrgla cesarski patent 26. februarja 1861. leta in ki je ustanovila načela o državopravni razmeri troedine kraljevine federativne vladne uravnave. Vladika je v vsih svojih govorih in v vsaki priliki pozor obračal na

svojo ožo domovino, pa ne le na-njo, temuč tudi na druge dežele v carjevini, zvlasti na česko krono, kateri bi prisojal tiste pravice, ktere ogerski. Hrvaški zbor je zavrgel diplomo in februarjevo pismo, odrekel je volitev v državni zbor, in naposled se je na ukaz, dan novembra meseca 1861. leta, razšel.

Po Strossmayerjevej prizadetvi so v zboru sestavili pravila za jugoslovansko akademijo; po njegovem vodstvu so priredili sobe za zemski narodni muzej in vsled njegovega razvnanja so sklenili jugoslovansko vseučilišče. Da bi bilo mogoče vstanoviti vseučilišče, založil je vladika 50.000 gld. Po odstranjenih različnih zaprekah je vlada naposled vendar dovolila vseučilišče, ki so slavno odprli ga 28. dan julija meseca 1867. leta. Ta dan ima Strossmayer za najsrečnejši dan svojega življenja. Kakor je bil vzročnik akademiji, tako se ne boji tudi dalje nikakoršnih žrtev. Listoma je 2. dan oktobra meseca 1868. leta podaril jej svojo jako dragoceno zbirko samih obrazov, ki je bil za-njo izdal najmenj 100.000 gld. S tem je položil zaklad umeteljniške galeriji v Zagrebu. A to ni bilo še dosti: dal je 5.000 gld., in akademiji kupil bogato Kukuljevičev knjižnico; podaril je 1.000 gld., da so kupili listine (5.000) od grofa S. Kegleviča; podaril je 800 gld., da so po generalnem konzulu Mihanoviću kupili zbirko

čim jima, da prostor napravita drugim moževom, kateri bi bili po svoji stanovitosti istinita podpora Hohentwartovemu črtanju, ker sta pre pokazana in zarjavela v dunajski birokratski dresuri; Jireček je bil pred 20 leti duša „Videnskega denika“ naperenega proti Havličkovemu „Slovanu“, branečemu brez straha česke in poprek slovanske koristi, toraj malo ali nič nade odtod. Mi Slovenci nimamo za novega popečiteljstva dosle nijene nam prijetne zgodbe pokazati, nijenega resnega tolažila naznaniti, ne čutimo nikakše polekšice; kotev, za katero se lovimo v nezgodnih prigodkih, še je vedno §. 19. državnih osnovnih zakonov, stvorjenih za Jiskri-nega popečiteljstva.

Za kaj koli se glasimo, odreče nam se, ali konči ne podeli, bodi si ka trkamo pri c. k. dunajskem popečiteljstvu, bodi si v predlitavskem nedušljivem, od sušične zimice se tresočem zboru; še mršavih 3600 gl. niso nam namenili za naučne namene tiste bire ljudje, katerih udje so rabili na stotine tisoč goldinarjev iz kvarljivega in kvarečega razpolagalnega zakladišča. Vse naše prošnje na Dunaji ali v Gradci niso druga nego li po nepotrebnem čas kradoči trud, čimur nabiraje podpise motimo narod, kateri že je prepričan o brez-uspešnosti te vrste večkratnih početij; če bi komur mar bilo za taka pisma, poišči si je v bečkih pismo-hrambah. Trdno nam se če dozdevati sode po tem, kar se je dosle vršilo, ka z Beča ne bode za našo boljšo bodočnost zveličanja. Kaj tratite zlate dneve in izvrstne sposobnosti g. Kosta in drugi vredni tovaruši v bečki lesenjači? Zato, da vas in nas posmehujejo nemški prekšenci in za bedake imajo. Doma je mnogo posla, a na Dunaji sedaj za nas nikakšega; doma si moramo urediti svoje stvari žuleči in molzoči §. 19. do poslednje kapljice.

Iz Zagreba, 25. jun. [Izv. dop.] Naš sabor se je vendar odgodil, in sicer tje do 20. septembra! — Kakšni so to razlogi, da se je že drugokrat, tako rekoč o dvanajsti uri, in sicer za polčetrti mesec nazaj porinil? Te razloge je lahko vganiti. Prvi razlog je strah pred ujim, drugi razlog je spet strah pred njim, in tretji razlog ni nič drugega, kakor sami zgoljni strah pred njim! — Kdo pa ima za božji čas toliko straha pred njim? — Prvi, ki ima strah pred njim, je Andraš, — drugi, ki ima strah pred njim je naš minister Pejačević, — in tretji imata strah pred njim naša dioskura, bratiča ban Bedekovič in njegov dobnik Šuhaj. — Zakaj nek se ga vsa ta čestita in plemenita gospôda tako silno, tako strahopetno boji? — Odgovor na to uprašanje je lahek. Zavolj nič drugega, kakor samo zgoljno zavoljo tega, ker je večina izvoljenih zastopnikov narodnjaška. V tem grmu je zajec skrit. Če bo vlada odgodenje sabora z drugimi razlogi opravičevala, bo s svojo palico po tistem grmu tolkla, v katerem zajec ne leži, in s tem se bo še le prav smešno in šemasto naredila. — Vlada si morebiti domišlja,

staroslovanskih rokopisov; s še 1.000 gl. je prihitel na pomoč, da so kupili egipške zbirke Kollerove rodovine.

O najnovjšem časi je 5.600 gl. zakupil za ne-ktare dragocene obraze po rajnkem kardinalu Havliku itd. itd. Vse, kar je Strossmajer kupil jugoslovanski akademiji, vse skupaj je vredno najmenj 200.000 gl. Poleg tega ni zabil drugih slovanskih dežel. Matici v Zadru, v Ljubljani in pri sv. Martinu je podaril po 1000 gl., srbskemu učenjaškemu društvu v Belem gradi 1868. leta 100 rumenjakov, češkemu muzeju pa 1000 gl., ko so ga bili na Riegrov nasvet enoglasno izvolili za častnega uda. Sploh pa na slovanskem jugu ni ene čitalnice skoro, da bi ne bila od njega dobila kakega daru. Skoro vse jugoslovanske knjige so na svitlo prišle z njegovo pomočjo, — da, mnogo jih je založil celo sam sebi na zgubo.

To so znatne podpore — žrtve, ki je hvaležnost razodela jih občinstvu. Nihče pa ni še objavil, živa duša ni še seštelala ogromnih daritev, ki je vladika razdelil jih na podporo umetelnikom, slovstvenikom, revnim dijakom, na podporo narodnej žurnalistiki itd., tako, da njegova darežljivost sega na vse strani vne-njega življenja, umeteljniškega in slovstvenega.

(Konec prih.)

da mi za njen strah ne vemo. To domnevanje je kaj otroče. Pesem o njenem strahu je že tako stara in že tako obsoletna, da jo že kosi po Tuškancu žvižgajo. Sicer pa ima naša vlada zares dosta razlogov se sabora bati. Ona ve, da bo pred njim stala, kakor debutant pred kritikujočem občinstvom, ki njena dela na drobnem situ presejava. Še več razlogov našega sabora se bati ima pa ogerska vlada. Ona ne bo stala kakor debutant pred njim, ampak kakor obteženec javnega mnenja pred svojimi sodniki. — Odgodenje sabora je naj bolj kričeče znamenje, kako našim in ogerskim državnikom naša politična situacija na dlani gori. S tem, da je naša vlada o svojem času saborske volitve odgodila, ni — kakor je izid volitev pokazal — prav nič pridobila, ampak narobe le zgubila. Če denes misli, da bo s tem, ker je sabor že drugokrat odgodila, kaj pridobila, se spet ravno tako moti, kakor se je z odgodenjem saborskih volitev motila. Njena zguba bo po odgodenju večja kakor njen dobiček. Švedski državni kancelar Oxenštirna je bojda rekel, da je za vladanje strašno malo razuma treba. O naši vladi se more reči, da še ta minimum razuma nima!

V Slavoniji se je začela neka, in sicer precej odkrita agitacija, ki na to deluje, da naj se Slavonija od Hrvaške odtrga, ter da se naj — završši svojo avtonomijo kot samostalna kraljevina — v poedine županije razkrhne, in tako neposredno pod Pešto postavi. Javno mnenje krivi, da ima ta agitacija eno krilo v banskem dvoru v Zagrebu, drugo v Andrašijevem kabinetu v Pešti, svoj kljun pa v Osečkem listu „Drau.“ Vlada hoče s to agitacijo narodnej stranki brco pod nos dati. Mi pa rečemo: naj bo ona sama na oprezu, ter naj pazi, da brco od narodne strani od druge strani telesa vrnjeno ne dobi! Še vse dosedanje zavratne vladine nakane proti narodnjaški stranki so na njo nazaj svojo os obrnile, tudi ta jo bo. Sicer naj pa vlada in njeni pomagači pomislijo, da s to agitacijo rujejo proti de-želnemu ustavu, in da more krvni sod po stanovitih pa-ragrafih Žuvičevega „galgenpatenta“ proti njim kot ro-varom tožbo nategniti. Tako bi se moglo pripetiti, da bi magjaroni sami v tisto jamo padli, katero so narod-njakom skopali.

Politični razgled.

O nameravah avstrijske vlade poročajo listi, da bo po končanih delegacijah tudi državni zbor nehal zborovati, da pa zbornica poslancev ne bo popolnem razpuščena. Moravski deželni zbor se bo raz-pustil in razpisale nove volitve. Tako upa vlada po federalistih iz Českega in Moravskega, ki so obljubili svoj prihod v državni zbor, zadobiti večino, ktera bi bila za spravo. Ali se bodo razpustili tudi drugi usta-verniki deželni zbori ter razpisale nove volitve, še ni znano.

Za Galicijo bo imenovan za namestnika po-slanec Horodyski, po družih kombinacijah pa grof Wodzicki. Vseučilišče v Lvovu se bo popolnem po-poljščilo in tamošnje nemško gledališče zaprlo.

O spravi s Čehi so zadnja poročila jako ugodna, sprava je neki že gotova.

Zanimivo je, kako piše pruska „National-Zeitung“ o Avstriji in o Nemcih v Avstriji, pravi namreč: „To je vendar naravno, da nemški narod so-čutno gleda na nemške Avstrijce in njih osodo. V tem pa ni nikakoršne želje si pridobiti in prilastiti dežele, v katerih prebivajo; in če se od blizo in od dalje sliši be-sedovanje, ka pride skoro ali vsaj neogiblivo o svojem času vrsta tudi na te dežele, da se vtelovijo nemški državi, smo vendar mi v Nemčiji menj iskri za take čine, za take razsodbe. Našemu nemškemu narodu se take reči ne zdé tako lahke, ampak on smatra obstoječe države, posebno, kar je večih in starejih, kot poslopja, ki se ne poderó, kakor hišice iz kvart. Po našem miš-ljenju in po mnogih dokazih iz zgodovine lahko velika in stara država boleha na raznih in težkih boleznih, pa se vendar vzdržuje močjo nava-de in potrebe, da, doživi lahko tudi boljše dni. In tako je sosebo pri habsburški državi.“

Pripravljanje za volitve na Francoskem je čim dalje bolj zamotano in nikakor še ni razvidno, kak bode izid volitev. Med v Parizu izhajajočimi dnevniki jih je 18 stopilo v zvezo, da bi bolj enotno vplivali na volitve, pa tudi vsled te zveze strastnost raznih strank še ni omolknila. Vrh tega priporočajo časniki kakor „Temps“, „Siclé“ in „Avenir National“, ki niso nobeni zvezi pristopili, svoje kandidate med katerimi so najznaneji Lefébure, Léonce Détroyat, in Jouvencel. Posebe pa se v Parizu še snuje odbor z naslednjim programom: Odobravanje programa Thiers-ovega, vzdr-žavanje republike in spoštovanje narodne suverenosti.

V seji narodnega zastopa 20. t. m. je govoril Thiers o posojilu dveh milijard in rekel med drugim tako-le: Za kake obresti se bo posojilo zgotovilo, ne povem, občinstvo bo to samo uganilo. Obresti bodo znašali kacic 6 %. Ako se dobro zadržimo, se bodo znižali na 5 1/2. celo na 5 %, in potem bomo lahko dobili posojilo boljšimi pogoji. K državnem proračunu pride tedaj še 356,500.000 frankov obresti za razne dolgove in posojila. S tem da odpade „Civilliste“ in da se pri javnih delih varčno postopa, se bo deficit znižal na 431 milijonov, kateri se bodo poplačali novimi davki. — Naša dežela izdeluje vsako leto za 15 ali 16 milijard, tedaj bo tudi še 400 milijonov zmogla.

Med novimi davki se bo vpeljal posebni potratni davek (Luxussteuer), kateri se bo plačeval od kočij, zlatnine, srebrnine, biserov, strožajev i. t. d.

V narodnem zastopu so izvolili 15 poslancev, kateri s Thiers-om vkup so pomilostilni odsek za vjete upornike. Ta posel je grozen in vsak ni sposoben zanj. Vojaške sodnije so začele včeraj svoje krvavo delo z Rochefort-om, Rossel-om in Lullier-om.

Poljaci, na Francoskem bivajoči, imajo zbog svoje udeležitve pri pariškem uporu, popolnem brezupne stanje. V posvetovanju ministrov se je sklenilo, da se vsi Poljaci, ki so v državnih službah, odpuste in vsi na Francoskem živeči le kolikaj sumni izseljenci (emi-grantje) iz dežele spodé. Francoska železniška društva se vse Poljake že déla ob službe in poljska učilnica v Parizu na Montparnasse se je zaprla.

Ruska vlada je po svojem poslancu v Versailles napravila imenik vsih Poljakov, kateri so se udeležili komunističnega upora in jih izključila od vsacega po-miloščenja. Imenik se je poslal na vse urade na ruski meji in obsega 700 oseb, med katerimi je tudi knjigo-tržeč Vladislav Mickiewicz, sin slavnega pesnika.

Vjeti pariški komunisti se bodo prepeljali na otok Novo Kaledonijo v južnem morji (Südsee). Najpred odpošlejo take, ki so za rabo za staviti hiše in vasi. Vsaka vas bo imela druga k drugi 250 ognjišč in bo obdana obilim zemljiščem. Najzadnji bodo poljedelstvu odločeni. Pri prihodu dobi vsak svoj kos zemlje, orodje in živeža do prve novine. Lastniki zemlje bodo pa še le tedaj, ako se tri leta dobro zadrže. Vlada jim hoče tudi iti na roko, ako bi hotele njih družine tudi iti v Novo Kaledonijo. Obnebje je prijetno, zdravo, tla so rodovita in posebna ugodna za kavo, čaj in vse evrop-ske in tropične rastline.

Angleški listi poročajo, da so se evropske vlade dogovorile, ka bodo vzajemno postopale proti društvu „Internationale“.

Onemogla Turčija živi v neprestanem nemiru, komaj se je upor Albanezov na pol vkrotil, že švigne drugod plamen na kvišku. Najzadnje vesti poročajo, da se v Bolgariji razprostirajo razglasi podpisani od bolgarske vlade, v katerih se narodu prigovarja se odločiti, pomagati denarno tajnemu odboru ter priprav-ljati se na odločilen trenutek, ko se Bolgarija oslobodi turškega jarma.

Razne stvari.

* (Dragocena slika.) Izmed 83 slik, ktere se pripisujejo popolno gotovostjo veleslavnemu Rafaelu, se je pred kratkim odposlala eno in petdeseta iz Ita-lije. To je mala, okrogla podobica, malana na les in znana po imenu „Madonna del libro“ ali „Madonna Conestabile“, iz mladeniške dobe Rafaelove. Laška

vlada si je mnogo prizadevala, da bi obdržala imenitno sliko v deželi, ter je delala mnogo zaprek. Koncem preteklega meseca pa je dobil laški minister nauk in prosvete naznanilo, da je ruski car za to sliko ponudil 330.000 lir, a si izgovoril le 24 ur premisleka, ker hoče to sliko 28. dati carici v dar. Vlada je sklicala posebno posvetovanje in celo v državnem zboru laškem se o tem obravnavalo, pa prodaje slike vendar niso odrekli tolažeči se s tem, da se nikdar še ni nobena Rafaelovih slik prodala tako ogromno drago. Sikstinska „Madonna“ se je v preteklem stoletju prodala za 53.000 lir in bi njena sedanja vrednost v primeri z „Madonna del libro“, ako se samo velikost vzame v poštev, znašala 50 milijonov.

* („Prvi učenjak“.) Ker se je zadnjič „Tagblatt“ nekako dozdevno satirično repenčil o „erste Jurist“ in na podlagi neke nemške kritike zagrešil jako drzovite psihološke poslednosti, se oslobodujemo svojim bralcem v poduk in kratek čas podati malo dogodbico iz življenja „prvega učenjaka“ izmed ljubljanske inteligencije: Gospod Čižman na Dunaji, dober prijatelj Dežmanov, je bil namreč pred leti izdal učeno delce, katero so pa nemški kritiki, če se ne motimo zlasti neki gosp. Sickl, prav brezozirno razstrgali. Dežmanu je bilo to povoda dovolj, da je prijatelju Čižmanu pisal list, v katerem se mu je prav prijateljski posmehoval, kakor bi hotel reči: „Da hast es!“ Čižman tako že zaradi slabega vspeha jake nevrščen, je baje kazal pismo prijateljem in pristavljal: „Nun der Dežman hat es wahrlich noth, er hat ja nicht einmal die Prüfung fürs Untergymnasium machen können!“ — „Da hast es!“ —

* (Za pravdoželjne.) Na Ogerskem in Erdeljskem je po najnovejši štetvi 3730 odvetnikov, tako da je v Pešti na 307, v Prešovu pa na 262 ljudi že en odvetnik. —

* (Nasledki republike.) Severna Amerika je svojo vojsko razorožila in odpustila na mirovno stanje. Vsled tega šteje cela vojska dejanski: le enega generala, 1 generallajtnanta, 4 generalmajorje in 12 brigadnih poveljnikov. Vojska obsega deset polkov konjnikov, pet topničarskih polkov in pet in dvajset peških polkov, vsega vkup pa samo 35.284 mož in vendar je ta država po obsegu in prebivalcih mnogo večja, nego Avstrija.

* (Statistika vojske.) Iz dotičnih razkazil se bere, da je med avstrijskimi vojaki Slovanov 338.772, Nemcev 205.278, Magjarov 130.421, Rumunov 60.478 in Lahov 7.595. Če se pomisli, da vrh tega tudi veliko več davka nego Nemci mi Slovani plačujemo, potem res ni očitno, zakaj bi oni prevagovali.

* (Prebivalstvo Angležke) iznaša po najnovejši štetvi 7. aprila t. l. 31.465.480 duš in sicer v Angliji in Wales-u 22.704.108; na Irskem 5.402.754 in na Škotskem 3.358.613. Od leta 1861. je tedaj samo v Angliji in Wales-u 2.637.884 prebivalcev več.

* (Zdravnikov) je v zadnjem francosko-pruskem bojevanju po statističnih razkazilih samo na strani Nemcev padlo 101, ranjenih je bilo 63, vsled boleznih jih je umrlo 25, 2 sta po nesreči izgubila življenje.

* (Kako se bode mo dejansko bližali jugoslavenskemu edinstvu.) Idejo jugoslovenskega edinstva, zopet vzbujeno po sestanku decembra lanskega leta v Ljubljani so Slovenci z navdušenjem sprejeli, in ni ga narodnjaka, kateri bi ne želel in dejansko pospeševati ne hotel narodno zблиženje Slovencev s Hrvati. A treba je, da vsak izobraženec sam pri sebi počne s tem, da se sam uči jugoslavenske brate poznati; osobito, da si prilasti njih jezika in jih gre poiskati v njih najlepšem delu, v delu duševnega izobraževanja in napredovanja. Naj bi nobenega izobraženega Slovenca ne bilo, ki ne bi poleg svojega znal tudi hrvatsko-srbski jezik, jezik najkrasnejše narodne poezije v svetu. A jezik, od kterege je naš skoro samo na videz različen, se igraje nauči čitanjem. Zato priporočamo Slovincem posebno vsem čitalnicam in bralnim društvom hrvatski beletristični list „Vienac“ ki izvrstno uredovan od najboljših hrv. književnikov podpiran izhaja v Zagrebu in stane na pol leta 3 gld. 50 kr.

Za Tomšičev spominek:

Prenesek		898 gld. 30 kr.
Gosp. Matija Absec, duhovnik v Svibnem na Dolenjskem	2 " — "	
Gospica Lucija Kraljičeva v Šent Vidu nad Ljubljano	1 " — "	
Gosp. Anton Volf, c. k. okrajni sodnik v Pliberku	2 " — "	
" Janez Kumer, c. k. bilježnik v Pliberku	1 " — "	
" Anton Švaršnik, posestnik v Monšperku	2 " — "	
Na Ptui nabrano 35 gold. in sicer:		
Gosp. dr. Ivan Geršak, odv. koncipijent	5 gld. — kr.	
" O. Škender Sovič, župnik samostanu	5 " — "	
" Jože Heržič, duhovnik	1 " — "	
" dr. J. Ploi, odvetnik	8 " — "	
" dr. Kajetan Križan, odvetnik	7 " — "	
" Šenbeter, c. k. bilježnik	5 " — "	
" Jože Grün, posestnik v Kaniži	1 " — "	
" J. Meško, župnik	2 " — "	
" Josip Kukovec, kaplan	1 " — "	
" Jakob Tomec, mestni komisar v Ljubljani	1 " — "	
" Lovro Janžekovič, kaplan v Galiciji	1 " — "	
" dr. Vojteh Majntinger, zdravnik v Kraljevi	1 " — "	
" Ivan Hribar v Pragi	1 " — "	
" France Šabec, trgovec v Podgradu	1 " — "	
" dr. Lavoslav Gregorec v Mariboru	1 " — "	
" dr. Josip Čuček, odvetnik v Šent. Lenartu	5 " — "	
Skup	952 gld. 30 kr.	

Dunajska borsa 26. junija.

Srebro	122 gl. — kr.
Napol.	9 " 88 "

Na prodaj

je posestvo, ki ima 4 orale dobro obdelanega zemljišča, lepo, prostorno in zidano hišo z enim nadstropjem, dobro klet, spodaj 2 sobi, kuhinjo, „štibelc“, v prvem nadstropju ravno tako. K hiši spada tudi kozolec v najboljšem stanju in zidan konjak za 10 repov. — Posestvo je pri sv. Janezu, okraj Šmarje pri Jelšah, in bi bilo sosebno za v pokoji živečega prikladno. Več o tem pove lastnik

(2) **Jurij Vratarič,**
posestnik in krčmar v Laškem trgu.

Vbog pravoslovec

prosi blage duše, naj mu pomagajo z 20 gld., da bo učnino plačati zamogel. Adresa: „Vrabič, stud. jur Wien, Universität.“

Za kilove in pretrgane.

Mazilo za kile od **G. Sturzenegger-a** v Herisau-u v Švici si je vsled posebnega vspeha zoper kile, trut ali matrnico in zlato žilo pridobilo mnogostransko hvalo. Veliko spričeval potrjuje popolno ozdravljenje celo pri zastaranih slučajih. Na frankovana vprašanja se pošlje navod za rabo zastoj. — Dobi se v lončkih po 3 gld. 20 kr. a. v., ali pri iznajdniku samem, ali pri gosp. **Jos. Weiss-u**, Mohrenapotheke Tuchlauben Nr. 27 na Dunaji.

(5)

Preselitev Štacune.

Zaloga

umetno izdelanih tkanin in krasnih veznin za cerkvene oprave iz slavnoznane umotvornice

Karla Gianija,

kteremu so pri lanski mednarodni razstavi cerkvenih opráv v Rimu papež **Pij IX.** prvo zlato svetinjo in tudi viteški križ reda sv. Silvestra podelili

je v Ljubljani od sv. Jurja, zvezdnemu drevoredu nasproti, št. 32, pred nunsko cerkvijo.

Ob enem se čestitim kupovalcem, posebno visokočestiti duhovščini srčno zahvaljujem za dosedaj skazovano zaupanje, ter se priporočam proseč, da bi mi tudi v prihodnje svoje zaupanje skazovati blagovolili. Imenovane reči se pri meni dobivajo po fabriški ceni.

Z velicim spoštovanjem

L. Zelzer.

Prva razstava v Ptui,

obsegajoča (4)

vse pridelke poljedelstva, gojzdnarstva, obrtnije, rokodelstva in živinoreje,

bode

od 21. septembra do 2. oktobra 1871.

Pridelki obrtnije in rokodelstva se lahko razstavijo iz celega avstrijskega cesarstva; pridelki vseh družih vrst pa le iz Štajera.

Vsi predmeti naj se blagovoljno naznanijo saj do 1. avgusta t. l. — Natanjčne programe in oglasilne liste zahtevajočim razpošilja

Razstavni odbor v Ptui.